

Kjell Gjerseth

Eddy Waumans

Kjell Gjerseth bezocht als journalist verschillende keren Afghanistan in de jaren 80 toen het land door de toenmalige Sovjet-Unie bezet werd. Zijn enige roman Chakoo (1983) is gebaseerd op zijn ervaringen aldaar en vertelt het verhaal van een kleine groep verzetsstrijders die sabotagegedaden plegen in Kabul.

Faruk Aman is al een paar keer aan de onder Russische leiding opererende Afghaanse geheime dienst ontsnapt; hij is de "chakoo" van de titel:

een grote adelaar die traag en geruisloos boven de bergen van Afghanistan cirkelt, om zich dan onverwachts op zijn prooi te storten.

Ook zijn broer, de uit Duitsland teruggekeerde ingenieur Anwar, de verpleegster Fatimah (op wie Anwar verliefd is) en de oude blinde leraar Gulrahim Khan maken deel uit van dezelfde verzetsgroep.

Det er like greit å venne seg til det med en gang: Det er så å si ingenting som stemmer. Det aller meste er uklart, selvmotsigende, uforståelig, og det har vært slik lenge. (7)¹

zo begint Chakoo. Gjerseth heeft voor een "ouderwetse" verteltrant gekozen die perfect past bij de mondelinge tradities van het land. De verteller is duidelijk in het verhaal aanwezig: naast inzicht in de personages zorgt hij ook voor (soms suggestieve) beschrijvingen:

Landsbyen er folketom. Noen av husene er ødelagt. Så har helikoptrene funnet fram hit også. Femten bus. Ingenting annet enn bønder, sauer, geiter, mais, småunger, kvinner, oldinger. (174)²

en verklarend commentaar dat soms cynisch overkomt. Verder introduceert hij ook een aantal "fantastische" elementen, zoals een vliegende waterbuffel die Faruk helpt bij één van zijn ontsnappingen en een vlieg aan de muur die de gebeurtenissen observeert.

Hoe ziet Gjerseth Afghanistan?

Afghanistan har ikke latt seg regjere av noen. Det er utenkelig med en Iman Khoumeini i Kabul. Folk regjerer seg selv. Folk er uskyldige, de lager mat og koker te til alle som kommer i et fredelig ørend.

---

¹ Je kunt er maar beter meteen aan wennen: er is hoegenaamd niets dat klopt.

Bijna alles is onduidelijk, tegenstrijdig en onbegrijpelijk, en dat is al heel lang zo. (7) (vert. Janke Klok, Lucy Pijtersen en Paula Stevens)

² Er is niemand. Sommige huizen liggen in puin. Dan hebben de helicopters hun weg dus ook hierheen gevonden. Vijftien huizen. Alleen maar boeren, schapen, geiten, mais, kleine kinderen, vrouwen en oude mensen. (198) (vert. Janke Klok, Lucy Pijtersen en Paula Stevens)

Afghanistan er et land preget av undring og åpenhet. Kanskje er det nettopp derfor folket reagerer så voldsomt når gjestene misbruker tilliten. (169) ³

Chakoo werd in 2001 opnieuw uitgegeven. Voor deze uitgave schreef Gjerseth een nawoord waarin hij het o. a. over de Taliban heeft:

*Så kom Taliban. De som lærer, betyr det. Eller bare studentene. De hadde **pugget** Koranen **utenat** og hadde på **mystisk** vis fått moderne våpen, tanks, også fly. Det **viste seg** ikke å være mystiske likevel: Det var gaver fra Pakistan.[...] Nye regler ble bokstavelig talt **pisket inn**. Fanatiske tanker behøver ikke nødvendigvis føre til fanatisme i handling, men Taliban handler slik de tenker og gjør det de sier. [...] Muligens er de afghanere. Men de er ikke typiske afghanere. De har ingen **røtter** i den afghanske folkelige kulturen, og de vil sikkert bli bekjempet en vakker dag, også uten USAs medvirking.*

geblokt, van buiten; mysterieuze; bleek

met de zweep erin geslagen

wortels

De "definitie" van een "chakoo" komt van de blurb van de Nederlandse uitgave.

Kjell Gjerseth, Chakoo, Oslo (Oktober), 2001, ISBN 978-82-495-0077-2

Kjell Gjerseth, Chakoo, vertaald door Janke Klok, Lucy Pijttersen en Paula Stevens, Breda (De Geus), 1985.